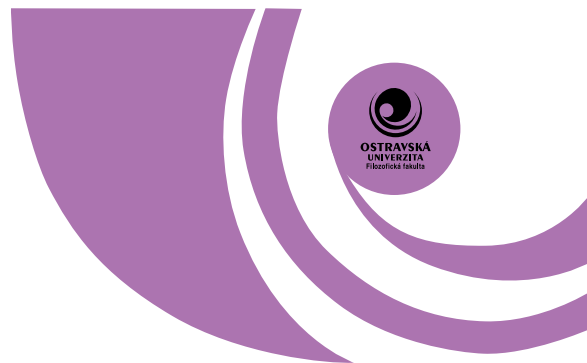


LISTY

Filozofické fakulty
Ostravské univerzity v Ostravě



VII září 2015

www.ff.osu.cz

EVROPA!!! KULTURNÍ DĚDICTVÍ

Barokní malířství

České země – Karel Škréta

Nejvýznamnějším českým barokním malířem a zakladatelem novodobé české malířské tradice je Karel Škréta, celým jménem Karel Škréta Šotnovský ze Závořic (1610–1674). Narodil se na Starém Městě pražském do významné měšťanské protestantské rodiny. Po vyhlášení Obnoveného zřízení zemského (1627) odešla rodina do emigrace. V roce 1630 se vydal Škréta na studia do Itálie, kde postupně navštívil nejvýznamnější umělecká centra (Benátky, Boloňa, Florencie, Řím) a seznámil se nejen s italskou barokní malbou. Pravděpodobně v Římě konvertoval ke katolictví a nakonec se vrátil do Prahy, kde se mu podařilo získat zpět i rodinný majetek.

Jeho samotná tvorba je jedinečnou syntézou stylů, které během svých cest poznal. Od 40. let 17. století dostával velké množství zakázek především na oltářní obrazy pro pražské kostely. Prvním jeho významnějším dílem jsou obrazy **Svatováclavského cyklu** (1641) pro konvent augustiniánů Na Zderaze.

Škréta proslul též jako vynikající portrétista se smyslem pro psychologickou charakteristiku. Namaloval četné podobizny šlechticů, umělců, měšťanů, úředníků i předních církevních hodnostářů. Známy je např. obraz **Paris a Helena** (kolem 1672), ve skutečnosti dvojportrét Františka Antonína Berky, hraběte Hovory z Dubé a Lipého, a Aloisie Ludoviky Anny de Montecuccoli.

Škrétovým patrně nejznámějším obrazem je velký skupinový portrét nazvaný **Podobizna řezače drahokamů Dionysia Miseroniho a jeho rodiny** (1653). Škréta zobrazil Mistra s manželkou a šesti dětmi u stolu. Za nimi je pak zachycen průhled do samotné dílny, v níž Miseroni řídí práci svých brusičů.

Na konci svého života vytvořil známý **Pašijový cyklus** (1673–1674) pro chrám sv. Mikuláše na Malé Straně. Na celkem deseti obrazech se mu podařilo propojit italské podněty se severskou inspirací.

Karel Škréta byl autorem i návrhů ke grafickým listům. Zemřel 30. července 1674 a byl pohřben v kostele sv. Havla na Starém Městě. Bohuslav Balbín o něm napsal: „[...] malíř jedinečný a bezesporu kníže všech malířů v Čechách [...]“.

Marek ZÁGORA
absolvent FF OU



OSTRAVA!!! RODINNÉ STŘÍBRO

Shrnutí Colours of Ostrava 2015

V červenci proběhl v Dolní oblasti Vítkovic již čtrnáctý ročník festivalu *Colours of Ostrava*, jenž učinil z Ostravy jedno z hudebních center střední Evropy. Svou úrovní, pestrobarevnou skladbou interpretů nejrůznějších žánrů a také prostorem, ve kterém se festival odehrává, patří mezi špičkové hudební festivaly celé Evropy. *Colours of Ostrava* byl původně festival zaměřený spíše na tzv. world music a na její nejrůznější podoby, postupem času se však transformoval a vystřídal specifickou dramaturgií směrem k početnějšímu posluchačskému publiku. Letos si tedy návštěvníci mohli poslechnout vedle množství nejrůznějších interpretů například kapelu *Zrní*, která svůj set nastudovala s *Janáčkovou filharmonií Ostrava*, či opulentní show jedné z nejvlivnějších zpěvaček moderní elektronické hudby – *Björk*. Cenné na tomto festivalu je také to, že se snaží oživit centrum města – *Festival v ulicích* je i přes to, že je zdarma, kvalitativně výborný a posluchačsky vstřícný.

Poprvé v historii začal tento festival spolupracovat s Ostravskou univerzitou, která se podílela na diskusní scéně společně s časopisem *Reflex*. V diskusích vystoupil například student Přírodovědecké fakulty – hudebník Dan Bárta s tématem „Proč (ne)chránit přírodu?“. Filozofickou fakultu zde zastupovala docentka Eva Jandová, jež vystoupila v rámci pořadu *Hyde Park*, který z místa živě vysílala Česká televize. Diskutovala zde „*O češtině*“ a jejích různých podobách a varietách společně s vědkyněmi z Prahy a Brna. V rámci diskusní scény vystoupila s tématem „*Kde se vzali Romové*“ též naše profesorka Nina Pavelčíková.

Colours of Ostrava vstoupí příští rok do svého patnáctého ročníku a myslím, že nastavenou kvalitou a dramaturgickou pestroostí bude dále obohacovat tuzemskou festivalovou scénu. Vytkl bych festivalu snad jedinou věc – hudební barevnost mohla být podpořena také barevností ve smyslu spolupráce například s neziskovými institucemi, jež v dnešní tísnivé mezinárodní situaci upozorňují na šed' a černobílou myšlení. To v našem systému stále bohužel funguje.

Roman POLÁCH
student FF OU



Daniel Stach (ČT Praha), Eva Jandová (FF OU), Markéta Radová (ÚJČ Praha), Stanislava Kloferová (ÚJČ Brno)



Prof. Pavelčíková při besedě po přednášce

Pokyny pro formátování příspěvků

Příspěvky zasílejte ve formátu doc, docx, odt nebo rtf. Fotografie v samostatných souborech jpg (nikoli vložené do textu). U všech snímků uvádějte popis a jméno autora. Dodržujte stanovený rozsah článků – jedna strana v Listech FF OU vychází cca na 3 500 znaků včetně mezer. Redakce si vyhrazuje právo texty gramaticky opravovat, drobně stylisticky upravovat, v případě potřeby zaslané články krátit. Příspěvky do říjnového čísla zasílejte e-mailem na adresu listyff@osu.cz **nejpozději do 18. 10. 2015. Příspěvky zaslané po tomto datu nebudou do říjnového čísla zařazeny.**

Listy Filozofické fakulty Ostravské univerzity v Ostravě č. 7/2015 – říjen, ročník šestý. LISTY JSOU NEPRODEJNÉ

Redakční rada: předsedkyně: doc. PhDr. Eva Mrhačová, členové: doc. Robert Antonín, Ph.D., Mgr. Jana Bolková, Mgr. Tereza Čapandová, Mgr. Vladimír Mičulka, Mgr. Roman Polách, ThLic. Vladimír Šiler, Dr., doc. PhDr. Jan Vorel, Ph.D., Mgr. Marek Zágora.

Barevná elektronická verze Listů je dostupná na webu FF OU v rubrice Ze života fakulty na adrese: <http://periodika.osu.cz/listyff>
©Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, 2015.

VĚDA A ŽIVOT NA NAŠICH PARTNERSKÝCH UNIVERZITÁCH

Nina PAVELČÍKOVÁ

(prof., PhDr., CSc.) je pracovnící katedry historie na Filozofické fakultě Ostravské univerzity. Na katedře začala pracovat jako odborná asistentka v roce 1995, dříve (v letech 1966–1974 a po rehabilitaci v l. 1990–1993) byla vědeckou pracovnící Slezského ústavu Akademie věd ČR (s přestávkou cca 15 let od roku 1974, kdy byla z politických důvodů komunistickým režimem zbavena práva vykonávat své povolání a pracovala jako THP v závodě Sigma Opava, později ve stavebním bytovém družstvu taktéž v Opavě). Profesionálním zaměřením se orientuje na období nejnovějších dějin (od roku 1945) se specializací na problematiku minorit, zejména historii Romů.

Eva MRHAČOVÁ



Jak to chodí na Univerzitě Mateja Bela v Banské Bystrici

V rámci pravidelných informací o „spřátelených univerzitách“ bych se se čtenáři *Listů* ráda podělila o své dlouholeté zkušenosti ze spolupráce s jednou z předních slovenských univerzit.

Mé vzpomínky nejsou omezeny na vědeckou spolupráci a podnětné diskuse v jejím rámci. Nezapomenutelné zůstanou také zážitky spojené s navázáním mnohých dosud přetrvávajících přátelství, z cest po přírodních krásách a cenných historických památkách v okolí Bystřice (Kremnice, Zvolen, Baňská Štiavnica ad.)

Kontakty mezi Filozofickou fakultou OU a banskobystrickým pracovištěm, v té době ještě Fakultou humanitních věd (FHV UMB) se obnovily záhy po ustavení obou univerzit už v průběhu devadesátých let dvacátého století. Bylo to zejména zásluhou dlouholetého osobního přátelství dvou vynikajících představitelů obou univerzit – profesorů Milana Myšky a Júlia Albertyho. (Oba spolu navíc sdíleli osud „zakázaných“

v letech tzv. normalizace). První kontakty byly spíše neformální – prof. Alberty mimo jiné měl např. velkou zásluhu na vybudování pracoviště didaktiky historie na KHI FF – v roce 1997 „u něj“ obhájila svou habilitaci doc. Blažena Gracová (později velký doktorát i její spolupracovnice z PdF OU D. Labischová).

Alberty, dnes už emeritní profesor katedry historie Filozofické fakulty UMB (původní FHV byla přejmenována na FF k 1.1.2014), je nositelem několika významných slovenských i zahraničních vyznamenání (mj. čestný doktorát OU), především však nesmírně skromným, přátelským, skvělým člověkem. Považuji si za velkou čest, že jsem měla to štěstí poznat toto historické pracoviště i jeho osobně ještě za jeho aktivního působení. Oficiálně byla podepsána první bilaterální smlouva mezi oběma fakultami po novém nástupu doc. Evy Mrhačové do funkce děkanky FF OU v roce 2003, kdy došlo také ke vzájemné výměně členství

ve vědeckých radách obou fakult. (V roce 2006 byla smlouva obnovena na dobu neurčitou – do vypovězení). Za FHV UMB přijal funkci ve VR FF OU tehdejší její děkan, historik prof. Vladimír Varinský. V té době už se velmi živě rozvíjela i spolupráce obou kateder historie, což je počátek mého vlastního následujícího příběhu. Shodou okolností jsem totiž převzala v září 2003 funkci vedoucí KHI a jednou z mých prvních zahraničních cest se stal právě pedagogický erasmovský pobyt v Banské Bystrici. Iniciovala jsem pak i bilaterální smlouvu kateder, jejímž obsahem byly zejména vzájemné výměnné pobyty pedagogů i studentů, výměna publikací (spojená s jejich recenzováním) a zkušeností, účastí na konferencích apod. Smlouvu se mnou podepisoval dosavadní vedoucí banskobystrické katedry, PhDr. Rastislav Kožiak, Ph.D., nesmírně vzdělaný a známý slovenský středověkář, jinak velmi příjemný mladý muž, s nímž dodnes sdílím přátelství na facebooku. Protože ►

na Slovensku nastaly určité problémy s Erasmem, dohodli jsme se zakrátko nato na další možné formě výměny tzv. hostujících profesorů. Za naši katedru jsem ráda přijala tuto pozici sama, za KH FHV převzal posléze stejný post prof. Dušan Škvarna, dosavadní člen oborové rady doktorského studia České a československé dějiny na KHI. Byla to další skvělá akvizice jak pro pracoviště v Banské Bystrici, tak i pro naše vzájemné vztahy – významný slovenský historik, odborník na 19. století, ale také především všeobecně vzdělaný, nesmírně obětavý a milý kamarád. Z doby, kdy jsem se s ním sblížila i osobně, zůstávají pro mne nezapomenutelné zážitky z našich četných debat nejen o historii, ale i o kultuře, literatuře, a když to už nešlo vydržet, tak i o politice!

Zdaleka to ovšem nebylo jediné nové přátelství. Při mých častých pobytech v Banské Bystrici se mi stala nepostradatelnou informátorkou a průvodkyní archeoložka Marta Mácelová, s níž mne spojovalo přátelství i prostřednictvím mého manžela-archeologa. „Martuška“ mne seznamovala s minulými a současnými pozoruhodnostmi Bystrice i okolí. Velmi jsem si cenila také kontaktů s doc. Michalem Šmigelem, jehož prostřednictvím jsem se hlouběji seznámila se skutečnou historií tzv. Banderovců na území ČSR (dodnes opředenou mnoha mýty a stereotypy.) A mohla bych samozřejmě jmenovat další členy katedry, s nimiž jsem se setkávala jak v Bystrici, tak i při jejich pobytech v Ostravě. Různorodé vzpomínky mám i na studenty KH FHS UMB. Při svých pobytech jsem pravidelně přednášela zejména pro doktorandy katedry, kteří mne často velmi překvapovali zájmem o přednášená témata a svou aktivní účastí v diskusi (někdy jsem si i povzdychla nad nižší aktivitou našich studentů). Nicméně život není procházka růžovým sadem, na jednu vědeckou komisi na půdě budovy na ulici Ta-

jovského v B. Bystrici nemám právě příjemné vzpomínky. Byla jsem jmenována oponentkou dizertační práce jednoho nesmírně ambiciózního studenta, jenž se domníval, že k titulu mu pomohou v první řadě správné politické kontakty. Nikdy v životě jsem nenapsala tak zdrcující posudek – ale ta práce si ho opravdu zasloužila! Bylo mi to samozřejmě velmi nepříjemné, uvědomovala jsem si, že tím způsobím na fakultě menší „zemětřesení“ –

na Slovensku byly v té době složité politické poměry a domnívám se, že kolegové z FHS by to byli nuceni „zamést pod koberec“. Setkala jsem se ovšem nejen s uznáním za to, že jsem to neumožnila, ale i s velkou odbornou podporou při řešení celého případu. (Díky tomu komise zametla s adeptem a koberec zůstal čistý). Dnes už je to dávno zapomenuto, takže o UMB jen to nejlepší!

Nina PAVELČÍKOVÁ



Filozofická fakulta UMB
v Banské Bystrici



Hlavní budova univerzity

FILOZOFICKÁ FAKULTA V MĚSÍCI ZÁŘÍ

Noc vědců navštívil rekordní počet návštěvníků

I letos se – za rekordní návštěvnosti – na půdě Filozofické fakulty Ostravské univerzity konal desátý ročník *Noci vědců*. *Noc vědců* je svým charakterem zaměřena na popularizaci vědy a techniky a také na živější kontakt univerzity s širokou veřejností, která se vždy poslední zářijový pátek, kdy se *Noc vědců* tradičně koná, stane na chvíli ve večerních hodinách součástí univerzitního života. Jednotlivé katedry filozofické fakulty tedy měly možnost představit zájemcům o vědu a humanitní obory své vědecko-odborné zaměření, a to prostřednictvím nejenom odborných přednášek, ale zejména mnohem přístupnější formou, jež zaujme jak uchazeče o studium na naší fakultě, tak také návštěvníky mladší, jejich rodiče i prarodiče.

Celorepublikové téma letošní *Noci vědců* bylo založeno na sloganu „Budiž noc a budiž světlo!“ Filozofická fakulta si toto téma tradičně svým kritickým pohledem uzpůsobila a v návaznosti na onen slogan se jednotlivé katedry zabývaly tématem strachu. Letošní *Noc vědců* byla na filozofické fakultě opět slavnostně zahájena pěveckým vystoupením studentů fakulty umění, kteří si v prostorách menzy připravili pro posluchače ukázky z muzikálových vystoupení. Studenti pak vystoupili v průběhu konání akce ještě dvakrát a vždy byli odměněni nadšeným potleskem. *Noci vědců* se zúčastnilo všech dvanáct kateder FF OU a každá si připravila program, jenž měl zejména odlehčenou formou představit katedru a případně i její odborné zaměření.

Katedra sociologie nachystala tzv. stezku odvahy aneb procházku temnými kouty společnosti, katedra romanistiky promítala hororové sekvence z francouzských a španělských filmů a nabízela též ochutnávku specialit daných proveniencí. Velice navštěvovaným místem pak bylo druhé podlaží, kde společně katedry latinského jazyka, dějin umění a filozofie představily středověkou alchymistickou laboratoř nabízející léčivé lektvary či pomocná zaklínadla. Katedra anglistiky a amerikanistiky připravila zábavné kvízy a neméně zábavné studentské kresby, které pedagogové katedry nacházeli v průběhu let v nejrůznějších testech. Germanisté pak pojali *Noc vědců* prostřednictvím strašidelných grimmovských pohádek, zatímco katedra psychologie připravila pro děti i dospělé tzv. tunel strachu. Na pátém podlaží představily všechny tři katedry zajímavé prezentace – katedra české literatury a literární vědy připravila interaktivní výstavu ukázek současných českých komiksů, jež jsou založeny na kanonických dílech z dějin české literatury; katedra českého jazyka představila témata, jež byla koncipována na jejich odborném výzkumu – přednášelo se o mluvě v českých věznicích a o kvantitativní lingvistice, zatímco katedra historie připravila pro návštěvníky kromě odborných té-

mat také ázerbájdžánský medovník. Nakonec – mimo jiné i proti strachu vůči folklóru – přichystala katedra slavistiky vystoupení krojované skupiny v doprovodu lidové hudby, jež se rozléhala po celé budově Filozofické fakulty.

Vedle zmíněných popularizačních programů jednotlivých kateder též zazněly v posluchárně E 204 přednášky, jež se dotýkaly fakultního tématu *Noci vědců*. V hojně navštěvované místnosti zazněly mimo jiné přednášky na téma *Filosofie a Strach*, *Nebojme se genderu* či *Fenomén Monster High*. Přednáškový maraton pak zakončila profesorka Lenka Vaňková z katedry germanistiky zajímavou a vtipně pojatou přednáškou na téma *Jak zahnat děsivé sny*. Nejenom díky dvojnásobné návštěvnosti oproti minulému roku, ale též díky pozitivní zpětné vazbě z řad široké veřejnosti i ze samotných kateder tedy můžeme považovat *Noc vědců 2015* za velice vydařenou a můžeme vyhlížet ročník příští.

Roman POLÁCH
student FF OU

Z programu na katedrách
anglistiky, slavistiky
a dějin umění



NOC VĚDCŮ 2015

25 | 9 | 2015

KDO BY SE FILOZOFICKÉ FAKULTY BÁL?

ZAHÁJENÍ NOCI VĚDCŮ



18:00 Vystoupení pěveckého tělesa Fakulty umění Ostravské univerzity v Menze FF OU
(další vystoupení v 19:00, 20:00)

PROGRAMY A PREDNAŠKY

1. PODLAŽÍ

KATEDRA SOCILOGIE

Stezka odvahy aneb procházka temnými kouty společnosti.

KATEDRA ROMANISTIKY

Kdo si hraje, ten se nebojí

Jazykové hry zaměřené na slovní zásobu spojenou s tematikou strachu na pozadí hororových sekvencí z francouzských a španělských filmů.

Hlad má velké oči (ochutnávka francouzských a španělských specialit).

2. PODLAŽÍ

KATEDRA LATINSKÉHO JAZYKA / DEJIN UMĚNÍ / FILOZOFIE

Středověká medicína a alchymie aneb kat a smrt vyléčí vše.
Léčivé a zázračné lektvary pro každého – zaručeně účinná zaklínadla a amulety – diagnóza na počkání.
Dějiny umění jako obrazy strachu.

3. PODLAŽÍ

KATEDRA ANGLISTIKY A AMERIKANISTIKY

Zábavné kvízy o znalostech hororové literatury, filmových thrillerů a TV seriálů

4. PODLAŽÍ

KATEDRA GERMANISTIKY

Kdopak by se německých pohádek bál?
Tři překladatelské oříšky nejen pro Popelku.

KATEDRA PSYCHOLOGIE

Strašidelné okno aneb kdopak by se duchů bál?

Prozkoumejte strašidelné okno černým rukávem a pocítíte tajemné záhroblí.

Cesta za strašidlem a zpátky aneb kdopak by se po ní vydat bál?

Cestu tunelem obklopili duchové i netopýři, jen odvážní je přemístí zpátky na svůj hrad.

5. PODLAŽÍ

KATEDRA ČESKÉ LITERATURY

Kdo se nebojí, zkusí poznat komiksy!

Interaktivní výstava ukázek současných komiksů (nejen strašidelných)

KATEDRA ČESKÉHO JAZYKA

Kdo se bojí, nesmí za zdi českých věznic

Představení autentického jazyka, který se užívá za zdi českých věznic.

Kdo se bojí, nesmí zkoušet kvantitativní lingvistiku

Co je to slovní bohatství textu? A jak se dá spočítat?

6. PODLAŽÍ

KATEDRA SLAVISTIKY

Nebojte se folkloru!

To, že je stále živý a má nám co říct, se bude snažit dokázat krojovaná skupina katedry slavistiky v doprovodu lidové hudby.

KATEDRA HISTORIE

Kdo se bojí jít proti proudu?

Jak se jde proti proudu v Ázerbájdžánu? Krátké srovnání studia a práce v humanitních oborech v Ázerbájdžánu a u nás. Podávání ázerbájdžánského medovniku.

Krásných osmdesát

Přiznám se, že když jsem dostala pozvání na oslavu jubilea svého spolužáka, pana profesora Lumíra Dokoupila, do restaurace U Lípy v Hrabové a k tomu mapku, jak se tam dostanu, byla jsem poněkud v rozpacích... Jak se však nakonec ukázalo – byla to ta nejúžasnější oslava narozenin, jakou jsem na naší fakultě zažila.

Místo prý bylo vybráno panem děkanem podle toho, že v Hrabové se jubilant narodil a do stavení, kde je dnes restaurace U Lípy, prý chodil jako dítě cvičit na bradlech.



Restaurace U Lípy

Ve strohém sále venkovské hospody se stoly uspořádanými do velikánského *U* jsme se stali účastníky dvouhodinového perfektního programu, zahájeného vystoupením pěveckého uskupení *LUMÍR* (utvořeno ad hoc z členů katedry historie a Centra pro hospodářské a sociální dějiny FF OU). Za provedení písně *Údernická polka* sklidili bouřlivý potlesk. Poté následovala *laudatia*, v nichž se projevy vážné střídaly s projevy obveselujícími. Profesor Jiří Svoboda pohovořil o vztahu LD k regionálním dějinám a genealogii; doc. L. Nesládková krátce připomněla úlohu LD v historické demografii; doktor Radek Lipovský pojal téma *Perspektivy historické demografie* s takovou dávkou skvělého humoru, že jsme se po každé větě dusili smíchy; profesor Milan Myška popsal úlohu LD na *Biografickém slovníku Slezska a Severní Moravy* a doktor Petr Kadlec zmínil úlohu LD ve výzkumu dějin vzdělanosti.

Na závěr programu předal děkan fakulty, profesor Zářický, jubilantovi publikaci s názvem *Lumír Dokoupil: Z díla historického demografa* a vedoucí katedry historie, docent Popelka, mu předal krásný dar katedry – grafiku od Olbrama Zoubka.

Další program se pak už plně podobal narozeninovým oslavám, jak je známe...

Katedře historie a Centru je třeba velmi poděkovat za skvělý nápad a přípravu oslavy, fakultě je třeba poblahopřát k *takové* katedře a *takovému* Centru – a jubilantovi je třeba popřát dobré zdraví, aby v *takovém* kolektivu mohl ještě dlouho pracovat!



Eva MRHAČOVÁ

Filozofická fakulta a Lékaři bez hranic

Filozofická fakulta Ostravské univerzity vyhlásila v květnu finanční sbírku na podporu činnosti humanitární neziskové organizace *Lékaři bez hranic*, která je financována výlučně z příspěvků soukromých dárců – lidí, jimž není lhostejné lidské utrpení v nejrůznějších částech naší planety.

Vybraná částka 5 100 Kč byla odeslána na účet této organizace. Bude věnována na humanitární projekty v Jižním Súdánu.

Zvláště v dnešní době, kdy násilí a zlo roste a množí se v nejrůznějších formách, je třeba, aby dobro ukázalo svou sílu nejen v činech jednotlivců, ale zejména v projevu celých společností a kolektivů.

Ředitel humanitární organizace *Lékaři bez hranic* nám poslal děkovný dopis a děkovný list, které otiskujeme.

Eva MRHAČOVÁ

Děkovný dopis:

Vážený členové Filozofické fakulty Ostravské univerzity,

Chtěl bych Vám upřímně poděkovat za Vaše rozhodnutí podpořit projekty Lékařů bez hranic svým darem ve výši 5.100 Kč, který jsme obdrželi na náš dárcovský účet dne 20. 07. 2015.

Svým darem dáváte najevo, že Vám záleží na osudech lidí v nouzi, na těch, kteří potřebují pomoc. Děkuji, že jste se připojili k 4,5 milionu lidí po celém světě, kteří nám dokazují, že práce dobrovolníků Lékařů bez hranic má smysl.

Díky Vaší podpoře můžeme poskytovat zdravotnickou pomoc lidem v tragických situacích: v místech přírodních katastrof, během hladomorů, epidemií či uprostřed ozbrojených konfliktů. Tam všude tyto příspěvky přinášejí pomoc a spolu s ní i záchranu, úlevu a naději v ohrožení.

Dle Vašeho rozhodnutí bude Vámi vybraný finanční dar použit na humanitní projekty v Jižním Súdánu.

Srdečně děkuji za Vaší podporu.

S úctou



Pavel Gruber
Ředitel Lékařů bez hranic v ČR



Z publikací nakladatelství ACADEMIA

Z programu Fiducie na měsíc říjen (výběr)

Když království sestoupilo z nebes – Jiří Prosecký

Kniha obsahuje všechny dosud známé sumerské a akkadské chronografické texty, kroniky, královské seznamy a seznamy eponymů z oblasti starověké Mezopotámie od konce 3. tisíciletí do 3. století př. Kr. (od období III. dynastie z města Uru do konce vlády perských panovníků). Poprvé jsou zde v českém překladu v úplnosti shromážděny historiografické prameny, např. Sumerský královský seznam, Dynastická kronika, Kronika pádu města Ninive, Nabonidova kronika, Kýrův válec a mnohé další. Překlady uvádějí obsáhlé studie, které pramenné texty zasazují do historického rámce i osvětlují jejich souvislosti s dalšími druhy mezopotamského písemnictví. Tyto chronografické texty tvoří základ moderních znalostí o dějinách starověké Mezopotámie. Vychází v edici Orient.

Vázaná, 360 str., ISBN:978-80-200-2471-8, EAN:9788020024718, DPC 365 Kč
<http://www.academia.cz/kdyz-kralovstvi-sestoupilo-z-nebes.html>

Jídlo a pití v pravěku a ve středověku – Magdaléna Beranová

Od vzniku pračlověka uplynulo několik milionů let, od vzniku zemědělství asi deset tisíc let. Velmi dlouhé období sběračství a lovu na jedné straně a období záměrné výroby potravin na straně druhé mají svá specifika a rozdílné druhy a množství pramenů. Specializace na archeologii a historii sama o sobě není dostačující, autorka pracovala také s materiálem paleobotanickým, osteologickým, ale i etnografickým, přičemž i v tomto směru byla v pracovním styku s předními světovými odborníky. Tato kniha je už její čtvrtou o dějinách výživy a dovršuje cyklus poznání výživy a vaření od počátku lidstva do období národního obrození. Je věnována období nejdřívemu a na odbornost a rozsah speciálních znalostí nejnáročnějšímu. Kniha vychází již ve třetím vydání.

Vázaná, 556 str., ISBN:978-80-200-2498-5, EAN:9788020024985, DPC 495 Kč
<http://www.academia.cz/jidlo-a-piti-v-praveku-a-ve-stredoveku.html>

Mystika a logika a jiné eseje – Bertrand Russell

Od doby, kdy byl poprvé vydán sborník *Mystika a logika a jiné eseje* Bertranda Russella (1872–1970) již uplynulo téměř sto let. Navzdory tomu není jeho první překlad do češtiny, který nyní nakladatelství Academia vydává, určen k pouhému doplnění mezery v knihovně. Autor, mimo jiné nositel Nobelovy ceny za literaturu, kterou získal v roce 1950, významný filosof a matematik, ale též bouřlivý kritik společenských poměrů, v esejích s nečekanou naléhavostí a představitivostí sděluje některé své základní postoje ve vztahu k filosofii, ostatním vědám – zejména matematice a fyzice – a světu kolem nás. Leckteré z jeho názorů provokují k nesouhlasu, v jiných čtenář může najít vyjádření vlastních, dosud možná jen tušených přesvědčení. V každém případě jsou inspirací k zamyšlení a hledání vlastní cesty v nepřehledném bludišti postmoderní doby. Vychází v edici Společnost.

Brožovaná, 160 str. ISBN:978-80-200-2356-8, EAN:9788020023568, DPC 265 Kč
<http://www.academia.cz/mystika-a-logika-a-jine-eseje.html>

DOTISK

Od Palackého k Benešovi – Eva Hahnová

Jaký byl obraz Čechů v německých textech 19. a 20. století, kdy byly české země oblíbené, někdy dokonce uctívány jako „srdce Germánie“? Jakou roli sehrály tyto texty v německých a českých dějinách? Odpověď nabízí antologie sto šedesáti dokumentů z historicko-politické literatury, publicistiky, politických projevů, programů, prohlášení či usnesení, ale i z diplomatických zpráv nebo memoárů od roku 1848 až po současnost. Texty jsou většinou poprvé přeloženy do češtiny a vybaveny historickým osvětlením kontextu jejich vzniku a obsahové náplně. Přináší nejen nové historické poznatky, ale přispějí i k nutnějším debatám o česko-německých vztazích. Vychází v edici Historie. Brožovaná, 724 str., ISBN:978-80-200-2389-6, EAN:9788020023896, DPC 695 Kč
<http://www.academia.cz/od-palackeho-k-benesovi-1.html>

Vybrala Eva MRHAČOVÁ

1. 10. v 18:00 Emerge (DE) + Joux Joux (DE) – koncert
Dva one man projekty z Německa na společném euro turné vystoupí ve Fotografické galerii Fiducia. Experimentální hudba, vytvářející intimní atmosféru mezi účinkujícími a posluchači. Vstupné dobrovolné, s ohledem na náklady spojené s organizací. Pro bližší seznámení s účinkujícími navštivte tyto stránky: www.emerge.bandcamp.com, www.soundcloud.com/joux-joux

8. 10. v 18:00 Ilegální máma – projektce filmu
Moldavsko je nejhudší zemí Evropy. Zejména na venkově je život mimořádně složitý. Bývalá obilnice Sovětského svazu se utápí v bídě, beznaději a alkoholu. Není proto nijak překvapivé, že se mnoho Moldavanů a zejména Moldavanek uchyluje k ilegální migraci do zemí západní Evropy, aby vydělali peníze, kterými podporují své příbuzné doma. Rakouský dokumentární film *Ilegální máma* přináší příběh tří žen, které se vydaly hledat práci a štěstí do Rakouska a Itálie. Zaměstnány jako uklízečky, sní svůj sen o lepším životě a obávají se možné deportace zpět do vlasti, zatímco jejich děti, které zanechaly doma, žijí bez matky, vychovávané více či méně vzdálenými příbuznými. V moldavských vesnicích tak vyrůstá celá generace novodobých ekonomických sirotků. Jak se navíc ukazuje, za lepší život v západní Evropě jsou některé ženy mnohdy ochotny zaplatit i absolutním odcizením svých dětí. Hudbu k filmu, jenž výborně ukazuje příčiny a důsledky ekonomické migrace, nahrála populární moldavská skupina Zdob si Zdub.

12. 10. 16.00–19.00 Nebezpečná rychlost: o škole bez bariér
Přednášky v rámci cyklu Škola – dílna lidskosti, který pořádáme ve spolupráci s Filozofickou fakultou Ostravské univerzity. Lektori: Blanka Pravdová / Tomáš Feřtek, kolektori: Naděžda Růžičková / Eva Lorencovičová. Vstup volný.

13. 10. v 18:00 Bohuslav Martinů: NIKDY JSEM NEBYL AVANTGARDISTOU
U příležitosti premiéry opery *Tři přání* debatují o osobnosti Bohuslava Martinů Aleš Březina a Jiří Nekvasil. Ve spolupráci s Národním divadlem moravskoslezským.
Tři přání Bohuslava Martinů, „opera-film“ je jedním z nejozoruhodnějších děl operní tvorby, které je však pro svou technickou a interpretační náročnost jen velmi zřídka inscenoováno. V České republice půjde o první kompletní nastudování tohoto díla. Opera představuje jedinečnou experimentální formu tvůrčí práce. Nechte se s námi unést „jazzovým opojením“ tvorby Bohuslava Martinů dvacátých let 20. století. Opera-film bude inscenoována v nezkrácené verzi, tedy absolutně bez dramaturgických zásahů do díla – inscenační tým bude respektovat filmovou retrospektivu proběhlých dvou jednání (realizace filmových dotáčků). Evropská modifikace importovaného amerického jazzu (symfonický orchestr s klavírem, dva saxofony, jazzová flétna, flexaton, bendžo a akordeon) ve spojení s provokativním textem Georges Ri-bemont-Dessaignese se bezpochyby jeví jako velice současná a ukrývá v sobě morální poselství, které by mohlo vést diváka k zamyšlení nad povrchností předimenzovaných tužeb moderní společnosti.

14.–15. 10. Literární festival PROTILUVFEST ve Fiducii

26. 10. 16:00–18:00 Jeden svět: o překonávání kulturní uzavřenosti
Přednášky v rámci cyklu Škola – dílna lidskosti, který pořádáme ve spolupráci s Filozofickou fakultou Ostravské univerzity. Lektori: Nina Pavelčíková / Adéla Skálová, kolektori: Libor Magdoň / Jörg Richter Vstup volný.

Ilona ROZEHNALOVÁ

V červnovém čísle Listů FF vyhlásila redakce společně s panem děkanem soutěž o nejzajímavější studentskou esej na téma Léto 15. Protože každý z obou příspěvků, které jsme dostali, je velmi zajímavý, rozhodli jsme se otisknout oba. O prvním místě rozhodne pan děkan.

Redakce Listů FF

LÉTO 2015: Adrenalin na kluzáku

Na letošní letní zážitky budu dlouho vzpomínat. Mohla bych se rozepsat o skvělé dvoutýdenní dovolené u Černého moře, příjemně strávených dnech na Jižní Moravě či o pernějších okamžicích u psaní prvních stran diplomové práce. Výjimečných okamžiků jsem zažila (a stále zažívám) spoustu. Ty nejadrenalinovější se přihodily na krásném letišti ve Frýdlantu nad Ostravicí, kde od zimy docházím na plachtařský výcvik (pilot bezmotorových letadel). Jak jsem se k tomu dostala? Doma mám dva sportovní piloty – tátu a dědu, kteří jsou členy aeroklubu ve Frýdlantě. Od ledna jsem tedy se svými kolegy navštěvovala výuku leteckých předmětů (např. aerodynamika, letecká navigace, meteorologie, stavba letadel), ze kterých jsme v červnu úspěšně složili teoretické zkoušky. Jak se říká, teorie je pouze embryo praxe, na jaře přišlo létání praktické. Jedná se o naprosto úžasné momenty, které se v létě při pěkném počasí znásobují. Návčivky přímého letu, zatáček, pádů, vývrtek, skluzů apod. Když plachtíte, máte nadhled (a to doslova). Rázem zapomenete na své starosti a kocháte se krásnou přírodou Beskyd z ptáčích perspektivy. Jste tak svobodní! Uvažujete, pod kterým mrakem najdete stoupavé proudy, které vás vynesou ještě a ještě výš. Nemohu tedy vyčlenit jeden zá-



žitek, protože celé létání je zážitek. Každý let je jiný, neopakovatelný. Pamatuji si na úsměvné lety plné pohody a smíchu, ale i takové, kdy jsem nesprávně provedla ostrý pád a skončila ve vývrtce, když přišly silné turbulence, že si i pan instruktor přestal pískat ☺ či když nás najednou dostihl mrak a nebylo vůbec nic vidět. Vyžaduje to ale celé dny, obrovské množství volného času, s čímž se věčně „peru“. Jak říká kolega: „Chcete se naučit létat? Z 90% budete chodit po zemi, tlačit větroně nebo čekat, až na vás přijde řada.“ Pokud Vás, milí čtenáři, lákají výšky, neváhejte. Vyhleďte si vyhlídkový let ... a leťte!

Nikola REKOVÁ,
studentka FF

LÉTO 2015: Cesta do ticha trapistického kláštera

„Hospodin řekl: Vyjdi a postav se na hoře před Hospodinem. A hle, Hospodin se tudy ubírá. Před Hospodinem veliký a silný vítr rozervávající hory a tříštící skály, ale Hospodin v tom větru nebyl. Po větru zemětřesení, ale Hospodin v tom zemětřesení nebyl. Po zemětřesení oheň, ale Hospodin ani v tom ohni nebyl. Po ohni hlas tichý, jemný.“ (1 Kr 19,11–12).

Hluboký a nevšední zážitek jsem prožila v posledním prázdninovém týdnu stráveném v tichu poličanského kláštera. Tento ženský trapistický klášter *Naší Paní nad Vltavou* byl založen v r. 2007 mateřským domem z italského Vitorchiana. Nachází se v krásné přírodě na samotě obklopené poli a lesy. Zdejší mnišky, pocházející nejen z Čech, ale také z Itálie a Maďarska, žijí podle řehole sv. Benedikta a v souladu s jeho heslem „Ora et labora“ (modli se a pracuj).

Součástí kláštera je dům pro hosty. Návštěvníci si mohou vyzkoušet klášterní styl života, naplněný střídáním chórové modlitby (7 x denně) a manuální práce. V duchovním prostoru krásné architektury a ticha, jež prolamuje jen sestrami nádherně zpívaná liturgie hodin v místním kostele, lze načerpat novou energii pro tělo i duši a také se setkat s Bohem, ztišit se, pozastavit a přemýšlet o podstatných otázkách lidského života. Lákové jsou také procházky v malebném okolí kláštera, např. do nedalekých Psa-



ných skal, zajímavé „skalní modlitebny“ s náboženskými nápisy, kde se údajně tajně scházeli Čeští bratři.

Sestry trapistky jsou velmi milé a pracovité, kromě práce na poli a v ovocných sadech také pěstují zeleninu, pečou sušenky, chovají včely a vyrábí med i úžasné parfémy. Všechny jejich produkty lze zakoupit v místním obchůdku. Věnují se také umělecké činnosti, malují nádherné ikony a vytvářejí přání a obrázky s křesťanskou tematikou. Jsou také výborné kuchařky a veškeré jejich konání i stále upřímné úsměvy jsou obdivuhodné a inspirující. Pobyt ve zdejších klášteřích je vhodný nejen pro věřící, ale i lidi hledající, nemocné či vyčerpané. Zkrátka pro všechny, kteří si chtějí odpočinout a zakusit andělský rozměr našeho pozemského života ☺.

Martina DRAGONOVÁ
studentka FF

ZE ŽIVOTA NAŠICH ABSOLVENTŮ

LIBOR MAGDOŇ

Mgr. Libor Magdoň je absolventem Filozofické fakulty Ostravské univerzity, vyučuje na gymnáziu ve Frýdku-Místku, zároveň vede několik seminářů na FF OU – například seminář o slovenské literatuře. Moderuje pořady kulturního klubu Fiducia a čtení v rámci festivalu Měsíc autorského čtení. Podílel se na vytváření Bílé knihy ostravské kultury (vyšla v rámci uchazečství Ostravy o Evropské město kultury 2015, které nakonec získala Plzeň).

Roman POLÁCH



„Abys spatřil světlo, nesmíš se bát tmy”

Milý Libore, jako student, který navštěvoval tvé skvělé a podnětné semináře k slovenské literatuře, se nemůžu úvodem rozhovoru nezeptat na tvou lásku k literatuře této proveniencce – je to láska prudká nebo pomalu rozvíjená?

Byl to trochu dohrozený vztah. V roce 1993 mi tak dva týdny před začátkem semestru oznámili, že převezmu za kolegu Zelinského slovenskou literaturu. První semestr jsem s námahou udržoval jednoseminářový náskok před studenty, ale pak už to šlo rychle. Vztah nabyl zběsile na prudkosti a vášnivosti. Dělán díky němu i hodně nepředložené věci. Před časem jsem se uprostřed léta probudil s myšlenkou na jednu konkrétní knihu. Téměř bez rozmyšlení jsem doběhl na dopolední vlak do Bratislavy, kde při okružní cestě po knihkupectvích jsem, zcela neschopen se ovládnout, naplnil knihami celý obrovský batoh a šel zase zpátky na nádraží. Bylo příšerné vedro, tak pětatřicet stupňů a batoh byl těžký. U prezidentského paláce mne na chvíli ovládl pocit, že jsem nepředstavitelný idiot, že každým okamžikem padnu drzkou na chodník a bídně zahynu pod ruksakem knížek. Avšak vytrval jsem a v mírném průvanu bratislavské nádražní restaurace při chlazeném püllitru Zlatého bažanta přešlo hluboké uspokojení, jaké – abychom

zůstali u Tvého příměru – se nakrátko dostavuje po intenzivních milostných prožitcích.

Nedávno jsme se s kýmsi bavili, že by se vyučování dějin slovenské literatury – alespoň v nějaké zkrácené a pro studenta „atraktivní“ podobě – zavedlo na bohemistických pracovištích povinně. Co si o tom myslíš – jsou si naše literatury tak blízko, bylo by to pro bohemisty přínosné?

Myslím, že dnes už rozdíl mezi povinným a nepovinným nemá význam. Obojí je ignorováno. Kdyby však bohemista bral své studium vážně, měl by se zajímat nejméně ještě o jednu cizojazyčnou literaturu. Když ji dokáže číst v originále, tím lépe. Slovenská má tu výhodu, že neklađe příliš vysoké jazykové překážky. A navíc nastavuje Čechům zrcadlo. Na rozdíl od americké, francouzské či německé literatury nemohla si ta slovenská dovolit Čechy ignorovat. Poznání, že někdo uvažuje jinak, že vychází z jiných kulturních vzorců, bych pokládal za nejdůležitější u studenta humanitního oboru.

Jsi pedagogem na gymnáziu ve Frýdku-Místku a vyučuješ též na Filozofické fakultě Ostravské univerzity. Jak bys porovnal středoškolské a vysokoškolské studenty?

Středoškolští jsou pestřejší. Ještě je na nich zřejmější otisk rodiny. A to našťestí i v tom dobrém slova smyslu. Ještě mívají ideály a zájmy. Nadšeného matematika můžeš oslovit třeba syntaxí, protože je logická. Vysokoškolští studenti mi připadají vyhořelejší a bezradnější. U části z nich netuším, proč vlastně na školu šli. Když se tak pořád vedou diskuse o uplatnitelnosti absolventů bohemistiky: neumím si představit, jak může být zaměstnatelný člověk, který sám není přesvědčen o praktičnosti a potřebnosti svého vystudovaného oboru.

Je o tobě známo, že máš rád westerny – s jakým modelovým typem westernové postavy se ve svých výukách na gymnáziu a na vysoké škole identifikuješ?

Nejdříve musím zdůraznit, že mi naprosto nic neříká trampská sentimentalita. Mám ale velmi rád mnohé z amerických filmových westernů od 30. let až po současnost a nepohrdnu ani zdařilými pokusy z jiných kinematografií. Kdyby Spojené státy nedaly světu nic jiného než tento žánr, stačilo by to na hlubokou úctu celého lidstva. Western totiž výstižnou zkratkou formuluje zásadní problémy: kde je hranice mezi civilizací a divočinou, mohou spolu žít odlišné kultury nebo proč občanská odpovědnost paradoxně vede často k osamělosti? V mém oblíbeném filmu *V pravé poledne* (1952, režie ▶

Fred Zinnemann) se šerif dozví, že se na něj chystají čtyři gauneři. Spořádaní občané, kterým dosud sloužil, mu neumějí poradit nic jiného, než aby utekl, a sami zalezou. A ...on neuteče. V *Muži*, který zastřelil Liberty Valance (1962, režie John Ford) zase hned na začátku vytáhnou z dostavníku bandité hlavního hrdinu a skoro k smrti ho zmlátí. Když je ale v nejbližším městečku vyléčen, založí tam školu a přesvědčuje obyvatele, aby se učili číst a chodili k volbám. To jsou přece vzory jako stvořené pro českého učitele, zvláště když v posledních měsících značná část naší společnosti, včetně tzv. střední vrstvy, nemá daleko ke zdivočení. Western vcelku jednoznačně říká: Když se budeš držet svého úkolu, přijdeš o spoustu iluzí a může to dopadnout úplně špatně. Zároveň ale připojuje podstatný dodatek: No a co? To není důvod, abys svého úkolu zanechal.

Když už jsme u těch westernů a indiánů – nedávno zemřel „indián“ Ludvík Vaculík – jaký vztah k němu a jeho dílu máš?

Kdyby šlo jen o věcnou diskusi nad konkrétními problémy, nesouhlasil bych s mnoha jeho názory. Ale ty knížky! Jsou to knihy nějakým postojem mužné. Pro třicátníky, čtyřicátníky, padesátníky... Vnímám, že z nich jde zdravý a síla. Přednostně bych si je bral na pustý ostrov, do vězení a na křížáckou výpravu.

Často též moderuješ – na festivalu Měsíc autorského čtení a také diskusní pořady kulturního klubu antikvariátu Fiducia, některé i kritičtějšího rázu. Jsou tyto tvé aktivity výsledkem buditelského učitelského rázu nebo jednoduše nedokážeš odpočívat? Co ti tyto moderace přinášejí?

Čas od času sice někomu vyjdu vstříc a odmoderuju něco čistě na zakázku, ale drtivou většinu večerů dělám ze sobeckých důvodů. Menšinu hostů sice odhalíš jako mediální pozéry, ale většina z nich jsou lidé upření celou svou pozorností mimo sebe, tudíž zajímaví. Čím nenápadnější, tím lepší. Jako moderátor máš možnost ovládnout



Se spisovatelem Milanem Uhem



Se spisovatelkou Radkou Denemarkovou

nout diskusi a navíc často můžeš i po besedě s nimi posedět. Jen namátkou: skvostné byly debaty se sinoložkou Olgou Lomovou, s koreanistkou Miriam Löwensteinovou, biologem Davidem Storchem, s anglisty Josefem Jařabem a Petrem Mikešem a mnoha dalšími. Setkáváš se velice často s neznámou elitou této země. To je přece neskutečné privilegium.

Nakonec se Tě zeptám na příznačnou otázku této rubriky – jsi absolventem naší filozofické fakulty; jak vzpomínáš na doby svého studia? Kdo Tě podstatně ovlivnil? Setkáváš se ještě se spolužáky?

První užitečnou zkušenost mi poskytly přijímací zkoušky: brali dvanáct lidí a venkovský hoch vstoupil

na chodby přecpané uchazeči. Dostal jsem se, ale mí podstatně zkušenější spolužáci, např. Ivo Kaleta, mi dali pocítit, že nic o literatuře nevím. Byl konec osmdesátých let a oni měli přístup k samizdatu. Právě výuka probíhala v hospodě, kde kolovaly zakázané strojopisy, a na kolejkách, kde se promítaly zakázané filmy a hrálo drzé divadlo. Pak přišla revoluce. Ti chytřejší a statečnější spolužáci, např. Ivo Kaleta, mě i do ní táhli za sebou. Po revoluci jsem díky Mirkovi Zelinskému dostal nabídku na fakultě učit. Univerzitní prostředí mi tedy poskytlo dvě nedocenitelné služby. Ta první spočívala ve zjištění, že jsem absolutní nula. Ta druhá v šanci něco zariskovat.

Otázky kladl a za odpovědi poděkoval
Roman POLÁCH

HISTORICKÉ ETUDY ANEB CESTY TAM A ZASE ZPÁTKY

Město ve válce

Není to nic nového. Tváří v tvář realitě si každý z nás den co den může ověřit, nakolik se představa o historii jakožto zřídle poučení pro přítomnost míjí s faktickým stavem věcí. Dějiny usvědčují lidstvo z nepoučitelnosti. Asi nám to patří. Podobně můžeme zjistit, jdeme-li jen trochu hlouběji, že i velké ideje, principy či příklady osobností, jež dodnes stimulují jednání jednotlivců i skupin, jsou jen odlesky minulého, pouhými ikonami zastírajícími pestrá každodennost života lidí z masa

a kostí. Přesto, jak už to tak bývá, jsou tyto ikony trvale zakomponované do vrstev kulturní kolektivní paměti. Dnešní historikové a historičky sice již dávno demaskovali ideologické zneužívání odkazu husitství a jeho dopadu na sociální, hospodářský a kulturní vývoj českých zemí, přesto, přiznejme si: co Čech, to husita. Realita počátku 15. století byla však jiná, ne tak čitelná, jednoduše – složitá, jak jen realita, respektive život, může být. Jako příklad malého města, jež však dosahovalo svým hospodářským zázeminím a fortifikačním systémem dostatečného významu na to, aby se dostalo do zorného pole všech znesvářených stran, může posloužit, jak jinak, Ostrava.

Město na hranici obývané řádově tisícovkou převážně německy mluvících obyvatel katolického vyznání, obec výrazně závislá na zemědělském zázemí, přesto však i řemeslné centrum a díky geografické poloze též obchodní středisko. To vše byla Ostrava nacházející se na počátku husitských válek v rukou tvrdého zastávce katolické víry, olomouckého biskupa Jana Železného, jenž je zastavil králi Zikmundovi Lucemburskému – oné ryšavé lišce a saní tupící, vraždící a ničící syny země Koruny české, jak se o tom můžeme dočíst v husitských manifestech. Průběh re-

voluce poznamenal Ostravu, stejně jako řadu dalších jí podobných měst a městeček, hned několikerým způsobem. V rovině politické přichystala revoluční doba časté střídání městských pánů, a nejen jich, ale i jejich postojů, jak to vidíme například u knížete Bolka Opolského, jednou Zikmundova stoupence, jindy zase spolubojovníka husitských polních vojsk operujících na území Slezska.

Politická nestabilita a ozbrojený konflikt ovlivňovaly přirozeně i další sféry života obyvatel města, kteří

z města před hrůzami války několikrát uprchli a ne vždy se do areálu ostravských hradeb vrátili. I to se podepsalo na skutečnosti, že Ostrava v době po bitvě u Lipan zůstávala co do hospodářského významu centrem regionálním a spíše stagnujícím. S tím úzce souvisela postupná proměna etnické skladby obyvatelstva, při níž ubývalo starých německy mluvících „patricijských“ rodin, jejichž příslušníci se zapojovali nejen do

rozsáhlejších obchodních aktivit, ale exponovali se též ve správě města. Na jejich místo nastupovaly nové české elity. Jde o fenomén, který sledujeme i v řadě jiných měst podobného formátu, fenomén, kdy odchod jisté části obyvatelstva doprovázel hospodářský pokles. Ať již Němci či Čech, málokterý z tehdejších obyvatel Moravské Ostravy se identifikoval s husitstvím a pokud ano, jistě v něm nehledal princip humanity, jehož prosazení by bylo nedílnou součástí historické role českého národa v dějinách lidstva. V čase válečné nestability totiž, jak se zdá, nebyl a není čas na promyšlení velkých konceptů a člověk má mnohdy co dělat, aby si vedle života uchoval alespoň zbytky svého člověčenství. A to je způsob, jímž se rodí uprchlík.

Robert ANTONÍN



Nejstarší dochovaná
pečeť města Ostravy z roku
1426 (AMO)

ČTENÍ K ZAMYŠLENÍ

Jméno pro univerzitu (NEJMENOVAT !!! ???)

Už čtvrtstoletí nese naše univerzita název Ostravská univerzita v Ostravě a teprve v poslední době se začínají probouzet hlasy kritizující tento název. Upřímně řečeno, pro mne je překvapující, že se probouzejí až nyní, čekala jsem je dávno.

Protože z těch, kdo zakládali Ostravskou univerzitu, zpracovávali všechny nezbytné písemnosti a probíjávali univerzitu ve výběrech České národní rady jsem zde už bohužel sama, cítím povinnost vyjádřit se k tomuto problému.

Zakládání naší univerzity nebyla procházka růžovým sadem, jak se mnozí domnívají, byl to především obrovský boj s opavskými iniciátory vzniku Slezské univerzity v Opavě, kteří měli mocné zastánce v ministru školství Milanu Adamovi, v tehdejší vedení Masarykovy univerzity v Brně, u řady poslanců z Opavska a představitelů snad všech opavských institucí. Myšlenka, že Slezsko musí mít svou univerzitu, o níž usilovalo již v 19. století, byla velice silná a přesvědčivá. Ideu založení univerzity v Ostravě nikdo tak vehementně nepodporoval („Dvě univerzity tak blízko od sebe? To je přece nesmysl...“). Všechny síly jsme tenkrát věnovali přesvědčování okolí o důvodech, proč by právě Ostrava měla mít univerzitu. Až když se díky vehementnímu úsilí karta začala pomalu obracet a vypadalo to, že nás Česká národní rada schválí, začali někteří členové přípravného výboru přemýšlet nad jménem. První nápad, vzešlý z oné revoluční doby, byl – „Jana Palacha“. (V této souvislosti je třeba zdůraznit, že pojmenování oficiální instituce je velice složitý proces, musí se zpracovat podrobný, argumentačně silný návrh a musí se získat a doložit souhlas žijících příbuzných dané osobnosti. Jen takto zpracovaný návrh může být předložen parlamentu ke schválení.) Pokud si vzpomínám, prof. Hubáček, tehdejší hlavní představitel naší vysoké školy, začal jednat s bratrem Jana Palacha (jeho rodiče již tenkrát nežili), ale celá řada nám nakloněných poslanců (předsedkyně ČNR JUDr Dagmar Burešová, místopředsedkyně MUDr Jaroslava Moserová, tehdy poslanec ČNR JUDr Petr Pithart, nový ministr školství prof. RNDr Vopěnka, ostravský novinář - poslanec Karel Biňovec), nám radila „nedělejte to, nedrážděte ty, kdo jsou proti vám; z nových univerzit, které se budou schvalovat, nese jméno osobnosti pouze severočeská (Univerzita Jana Evangelisty Purkyně), ostatní jsou skromnější (Západočeská, Jihočeská); ve světě dnes převažuje zvyk nazývat univerzity jen podle města, kde rozvíjejí svou činnost...“ Poslechli jsme a jsem tomu dnes velice ráda. Nechali jsme v projektu název „Ostravská“ a v zákoně k tomu byl doplněn, stejně jako u všech dalších čtyř schvalovaných univerzit, dovětek „se sídlem v Plzni/v Českých Budějovicích/v Ostravě...“. Jak se tak dívám na zákon České národní rady ze dne 9. července 1991, název „Ostravská univerzita v Ostravě“, který používáme, je podle tohoto zákona nesprávný. Jsme pouze „Ostravská univerzita“, tečka.

Osobně si myslím, že nápad spojit naši UNI se jménem nějaké slavné osobnosti bychom měli na dlouho nebo spíš navždy odložit. Záleželo by na tom, zda bychom volili osobnost spjatou s naším regionem či nikoli, zda osobnost umění nebo vědy (humanitní nebo přírodní), zda by byla zvolena osobnost historická nebo naší doby, zda bychom pojmenovávali s cílem připomenout Čechům nějakou naši, českou osobnost, kterou ve světě neznají, anebo zda bychom se přihlásili k osobnosti světové a tím se univerzitu snažili pozvednout výš pro univerzitní i neuniverzitní svět. K přemýšlení by se našla řada jmen. Nechme je všechna spát. Raději přemýšlejme, čím přispějeme k tomu, aby se naše univerzita jednou octla na seznamu těch nejprestižnějších. Vždyť ani nejstarší univerzita světa nenese jméno žádného ze svých slavných absolventů, k nimž patřili například Petrarca, Dante..., ale jmenuje se prostě – Boloňská (latinsky Universitas Bononiensis).

Eva MRHAČOVÁ